

З ІСТОРІЇ АГРАРНОЇ ОСВІТИ СУМЩИНИ

Комликова Г. І.

Сумський національний аграрний університет (м. Суми)

Аграрна освіта Сумщини має давню історію. Першою школою сільськогосподарського спрямування, що діяла на її території, була школа бджільництва, заснована в 1827 р. П. І. Прокоповичем у власному маєтку (с. Митченки Конотопського повіту). Інші спеціалізовані школи на теренах сумського краю засновані значно пізніше, коли вже у пореформений період в Російській імперії розпочинається піднесення сільськогосподарської освіти. А до цього територію Сумщини, що належала тоді до Харківської, Полтавської та Чернігівської губерній, забезпечували фахівцями сільського господарства декілька шкіл цих губерній, що територіально розташовані були поза межами сучасних адміністративних кордонів Сумської області.

Наприкінці XIX – на початку XX ст. у сумському краї функціонували такі сільськогосподарські школи: в Чернігівській губернії – Воздвиженська I розряду (1885 р.) та Преображенська жіноча I розряду (1891 р.) у Воздвиженському маєтку М. М. Неплюєва (Глухівський повіт), які утримувались на його ж кошти; у 1903 р. у маєтку землевласника П. В. Бек (х. Павлівка Глухівського повіту) була заснована Петрівська школа садових працівників. В Полтавській губернії – поблизу м. Ромни у с. Працівка (Процівка) у маєтку землевласниці О. П. Навроцької, якою і була заснована у 1898 р., функціонувала практична школа садівництва та городництва, а в 1913 р. на Надзвичайних Роменських повітових земських зборах було прийняте рішення про відкриття у повіті народної сільськогосподарської школи на честь 300-річчя царювання Дому Романових. Однак, відомостей про те, чи була ця школа відкрита, віднайти не вдалося. В Харківській губернії у с. Іскрисківщина (Сумський повіт) функціонувала Михайлівська 4-річна I розряду (1890 р.), що утримувалась на кошти І. М. Терещенка, та пізніше – Сумська земська сільськогосподарська школа I розряду, заснована Сумським повітовим земством у 1903 р.

На початку 1894 р. Харківські губернські земські збори, переймаючись потребами сільського господарства і розвитком агрономічних знань серед місцевого населення, прийняли рішення щодо влаштування по одному агрономічному училищу за рахунок коштів губернського земства в кожному повіті «подобно ремесленным Александровским училищам» [1, арк. 31]. Згідно з цим рішенням Харківська губернська земська управа мала всебічно вивчити питання зі створення в губернії шкіл шовківництва, бджільництва, городництва та рільництва «по однообразному типу для всех уездов» [1, арк. 31].

Повітовим земствам пропонувалось розглянути цю пропозицію і віднайти відповідні земельні ділянки для училищ та, враховуючи особливості місцевого сільського господарства, а також – передбачити створення при училищах дослідних полів.

Вже влітку цього ж року Лебединська повітова управа прийняла рішення про необхідність створення агрономічного училища в м. Лебедин, вибравши

для вивчення садівництва, городництва, шовківництва та бджільництва та рільництва [1, арк. 33 зв.-34]. У вересні Лебединська Міська Дума виділила для влаштування училища ділянку орних земель площею 5¼ дес. [1, арк. 35] й затвердила кошторис на одноразові затрати у сумі 8 496 руб. 50 коп. та щорічно на його утримання по 1 474 руб. [1, арк. 41-42].

Однак, інформації про те, чи було створене це училище, віднайти не вдалося. Не віднайдено відомостей і про агрономічні училища в інших повітах сумського краю.

Окрім вищезгаданих шкіл, на межі XIX та XX ст. у сумському краї функціонували й ремісничі та звичайні сільські (народні) школи й училища, у яких викладались сільськогосподарські дисципліни. Це були переважно садівництво, городництво та бджільництво, менше – шовківництво та рільництво. При деяких школах створювалися дослідні (показові) ділянки, городи, сади, пасіки. Однак, відомостей про те, які досліді там проводились, не віднайдено, а значить виконували вони, ймовірно за все, навчально-допоміжну, а не дослідну функцію, тому впливу на стан дослідництва у сумському краї вони не мали. Помітний слід у розвитку сільськогосподарської дослідної справи на Сумщині залишила лише Сумська сільськогосподарська дослідна станція, що функціонувала при Сумській земській сільськогосподарській школі з 1905 до 1910 р.

Джерела:

1. Держархів Сумської обл., ф. 251, оп. 1, спр. 98, 51 арк.